

Statistik – ränteavdrag – en uppdatering

Denna bilaga är en bilaga till Skatteverkets rapport ”Ränteavdrag i företagssektorn – Fortsatt kartläggning” av den 19 december 2011, dnr 131-836251-11/113

Bilagan är en uppdaterad version av den bilaga 1 som lämnades i 2009 och 2010 års rapporter. Uppdateringen innebär i huvudsak att materialet kompletterats med statistik för år 2010.

1 Inledning

Denna promemoria avser att belysa en del i den utveckling som skett avseende svenska företags ränteintäkter och räntekostnader ur olika aspekter och på olika övergripande nivåer. På samma sätt som all statistik innehåller den osäkerhetsmoment och felkällor i underlaget. De relativt grova måtten är mera till för att visa på tendenser än på exakta belopp. (Beteckningen år avser i promemorian inkomstår/kalenderår).

Denna bilaga ska ses tillsammans med huvudrapporten och ska inte läsas isolerat.

2. Totala räntenetton

Nedanstående uppgifter avser ränteintäkter och räntekostnader samt räntesaldon¹ avseende svenska aktiebolag. Utsökningar har gjorts i Skatteverkets databaser avseende s.k. standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) för alla svenska aktiebolag exklusive banker och andra finansiella företag.²

Det ska redan här särskilt uppmärksammas att den statistiken som tagits fram under detta avsnitt 2 är totalsiffror som inte alls ger besked om det gäller externa eller interna räntor, räntenivåer, gränsöverskridande eller rent inhemska förhållanden, vad lånen använts till etc. eller i den del det gäller interna räntor hur mottagaren beskattas etc. Denna statistik säger därför inte mycket om det som varit arbetsgruppens fokus, se mer om detta i huvudrapporten.

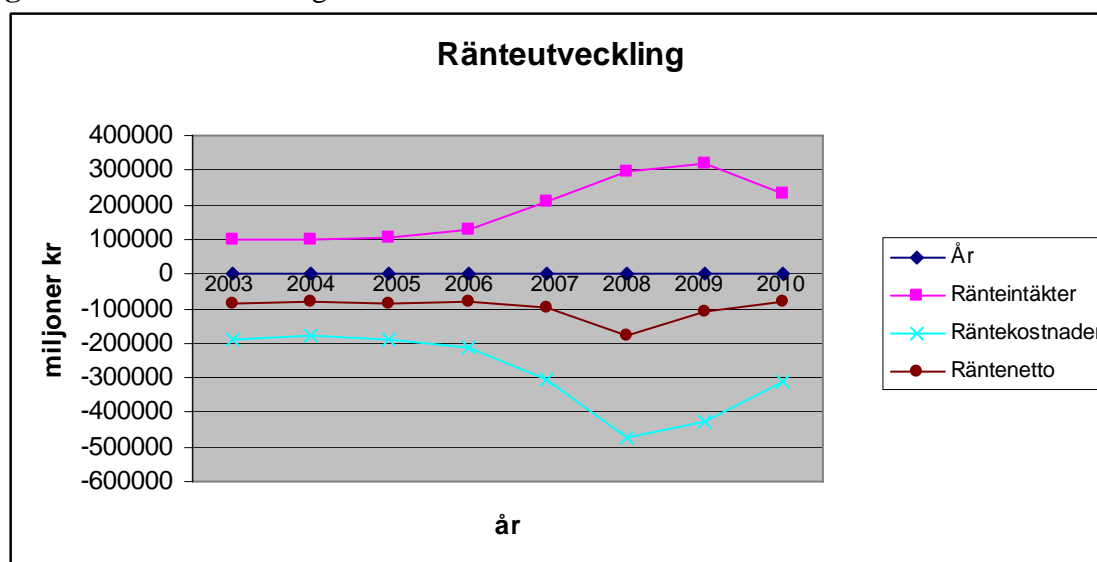
¹ Det som anges som ränteintäkter och räntekostnader avseende åren 2007-2010 är inte enbart ränteintäkter och räntekostnader, mer om detta under avsnitt 2.1.

² Bolag som inte redovisat eget kapital på därför avsedd kod har exkluderats.

Tabell 1. Ränteutveckling

Följande utveckling har kunnat iakttas för inkomståren 2003 -2010 (i mkr om inte mdkr anges)³:

År	Antal bolag	Ränteintäkter	Räntekostnader	Räntenetto mdkr
2003		100 727	188 327	-88
2004		96 693	178 830	-82
2005	279271	107132	189904	-83
2006	289846	128815	210597	-82
2007	297170	208483	303363	-95
2008	313724	294995	475634	-181
2009	323857	320079	429460	-109
2010	336687	229889	310328	-80

Diagram 1. Ränteutveckling inkomståren 2003-2010

Det totala negativa räntenettet har som framgår av diagrammet (och även åren före detta) varit relativt konstant fram till år 2007 - 2008 då det sker en kraftig utveckling av såväl den totala omfattningen av ränteströmmarna som det negativa räntenettet.⁴ Under de efterföljande åren har den totala omslutningen varit fortsatt hög medan det negativa räntenettet återgått till den nivå som fanns innan år 2007. Det kan konstateras att ränteintäkter och räntekostnader varierat kraftigt under åren 2008 till 2010. Som framgår nedan har detta delvis påverkats av räntenivåer och valutakursförändringar. Det kan vara möjligt att den relativt stora nedgången av räntekostnaderna 2009-2010 i viss mån också påverkats av de avdragsbegränsningsregler som införts. Arbetsgruppen har dock inte kunnat säkerställa om, och i så fall i vilken omfattning, detta skulle ha skett. Även andra omständigheter som arbetsgruppen inte kunnat

³ Beloppen ändras över tiden på grund av omprövningar etc. Vid årets uppdatering har det visat sig att felaktiga bruttobelopp redovisades avseende år 2009. Nettobeloppet är dock i stort sett överensstämmande med föregående års rapport.

⁴ Det som anges vara utvecklingen för respektive kalenderår är rätteligen uppgifter hämtade från efterföljande taxeringsår, varför det kan vara smärre avvikelser med hänsyn till att vissa företag har brutet räkenskapsår.

identifiera kan ha påverkat utvecklingen (t.ex. kan en del interna lån ha omvandlats till eget kapital, men detta har arbetsgruppen ingen information om).

För att ge en utökad bild av ränteavdragen har även belopp hämtats från Skatteverkets databas för urval avseende kontroll av internprissättning. Databasen innehåller företag som bedöms ha koncernmässig internationell verksamhet. Nedanstående tabell har tagits fram utifrån samma parametrar som skett för totalbeloppen i tabell 1⁵.

Tabell 2. Internationella företag ⁶

År	Ränteintäkter	Räntekostnader	Räntenetto mdr
2007		215 749	
2008		356 927	
2009	285 989	360 255	-74
2010	184 799	237 056	-52

För att ytterligare bryta ner uppgifterna har en fördelning gjorts utifrån om det (ultimata) ägandet är svenskt eller utländskt.

Tabell 3. Företag som är utlandsägda via moderbolag eller indirekt via koncernmoder.
(antal företag 15176)

År	Ränteintäkter	Räntekostnader	Räntenetto mdr
2007		121 477	
2008		184 733	
2009	117 322	170 000	-53
2010	79 433	118 729	-39

Tabell 4. Företag som är svenskägda med utländskt bolag i koncernen.
(antal företag 16159)

År	Ränteintäkter	Räntekostnader	Räntenetto mdr
2007		94 254	
2008		172 179	
2009	168 665	190 244	-22
2010	105 365	118 319	-13

Det bör observeras att uppgifterna i sig inte säger något om uppkomsten av lånen. Om de är koncerninterna eller externa, om lånen är gränsöverskridande etc. Föga förvånande bidrar de internationella företagen i mycket hög grad till de ränteströmmar som sker trots att deras relativa andel är begränsad. Av de drygt 30 000 bolag som kategoriserats i tabell 2, 3 och 4 är knappt hälften utlandsägda. Som framgår av dessa tabeller har de utlandsägda företagen en betydligt större inverkan på det negativa räntenettet än de svenskägda.

⁵ Aktiebolag jur. form 49, exkl. finansiella företag och utländska bolags fasta driftställen i Sverige.

⁶ På samma sätt som i tabell 1 innehåller tabell 2-4 belopp som inte är ränteintäkter resp. räntekostnader, mer om detta under avsnitt 2.1.

2.1 Förändrad redovisning och finanskrisens påverkan på beloppen

Inledning

Det bör observeras att en skillnad i underlaget för tabell 1 finns avseende inkomståren 2007-2010 och övriga år. Bas-kontoplanen har ändrats och därpå följande ändringar av SRU har inneburit att valutakursdifferenser numera ingår i beloppen avseende ränteintäkter respektive räntekostnader. Som jämförelse kan nämnas att för år 2006 var de totala valutakursvinsterna ca 7 mdr kr större än förlusterna och för år 2005 var valutakursvinsterna ca 7 mdr kr mindre än förlusterna. Under 2007 har inga väsentliga faktorer tillkommit som kan förklara den ovanstående utvecklingen. Under 2008 års senare del har dock ekonomin drabbats av en global finanskris som eventuellt kan ha haft en betydande inverkan. Det finns därför anledning att inledningsvis något fördjupa sig i detta.

Valutapåverkan

Det finns flera olika valutaindex som kan återfinnas bl.a. på Riksbankens hemsida. Bland annat det s.k. TCW-indexet (Total Competitiveness Weights) som är ett sätt att mäta kronans värde mot en korg av valutor. En ökning av indexet indikerar att kronan försvagats d.v.s. korgen av valutor har blivit dyrare att köpa med svenska kronor. Ändrade handelsmönster påverkar den effektiva kronkursen. Konjunkturinstitutet har därför tagit fram ett mer utvecklat kronindex, KIX, som baseras på valutor från samtliga OECD-länder samt Kina, Indien, Brasilien och Ryssland. Förutom att indexet innehåller fler länder och varor ändras ländernas vikter i indexet över tiden beroende på om handeln med ett visst land ökar eller minskar relativt övriga handelsländer. Indexet beräknas och publiceras av Riksbanken.

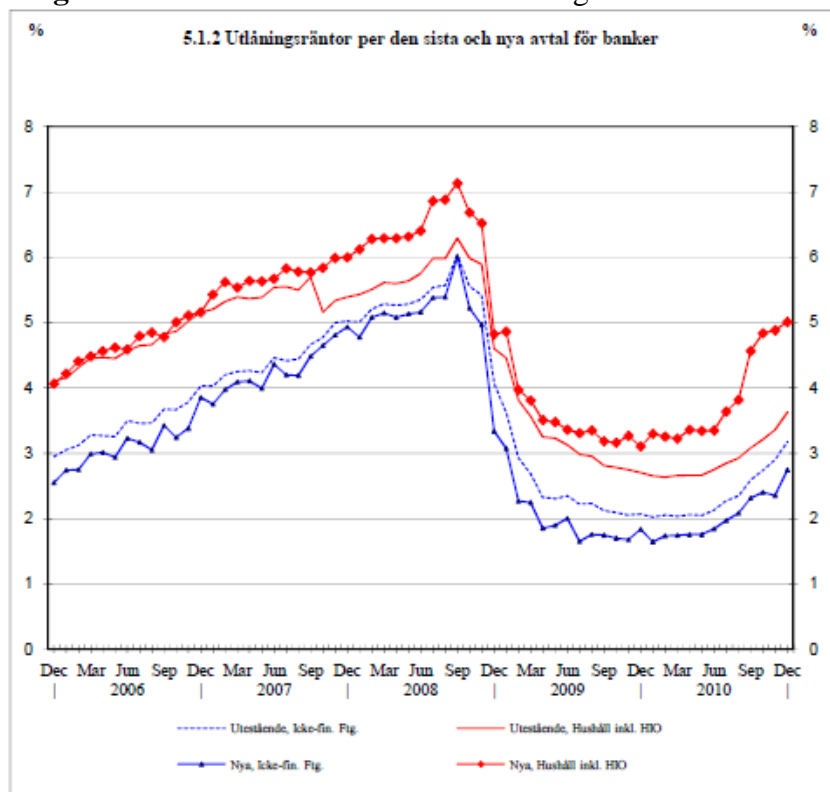
En ökning av indexet innebär att kronan försvagats och att den svenska konkurrenskraften i motsvarande mån förstärkts. Indexet berör således i princip handelsflöden. Det är därför inte säkert att indexet speglar hur företagsförvärv etc. är allokerade. Enligt uppgift från Konjunkturinstitutet torde det trots detta kunna utgöra en grov uppskattning av förändringarna.

Indexet har, uttryckt som årsgenomsnitt, varit relativt oförändrat under kalenderåren 2006, 2007 och 2008. På årsbasis motsvarar det en försvagning av kronan med endast ca 2 % mellan åren 2007 och 2008. Fluktuationerna under 2007 är mycket små. Ser man till de enskilda månaderna under 2008 ligger indexet under jan - september på värde motsvarande årsgenomsnittet. Under oktober till december stiger indexet gradvis. Uttryckt i någon form av "värsta scenario" innebär indexförändringen en kronförsvagning med 12.5 %. Motsvarande beräkning enligt TCW-indexet visar på en kronförsvagning på 13.2 %. Mer om detta i avsnittet slutsatser nedan.

Höjda räntenivåer

En omfattande turbulens uppstod på finansmarknaden under hösten 2008. Frågan är hur mycket av ökningarna av räntekostnaderna och det negativa räntenettet som kan förklaras med att räntan helt enkelt stigit.

Följande diagram kan tjäna som ledning för den bedömningen:

Diagram 2. Monetära finansinstituts utlåningsräntor⁷

Det som är av intresse i diagrammet är räntenivåerna avseende icke-finansiella företag. Räntenivåerna bottnar i slutet av 2005. Grovt uttryckt stiger räntan under 2006 med 1 procentenhet. Under 2007 stiger räntan med ytterligare 1 procentenhet. Under 2008 stiger räntan under förstadiet till den akuta finanskrisen för att sedan dramatiskt falla under slutet av året. De högsta räntenoteringarna är från september 2008 med ca 6 % ränta. Som framgår av diagrammet ligger räntan på befintliga och under denna period nytecknade lån mycket nära varandra. Det är synbarligen inte räntenivåerna som varit det akuta problemet för företagen under finanskrisens mest intensiva skede utan mera att överhuvudtaget få ny finansiering.

Slutsatser

Inga förklaringar till det ökade negativa räntenettet under inkomstår 2007 finns att söka i valutaindexen. Utifrån dessa grova mått kan inte heller den stora ökningen av det negativa räntenettet under år 2008 förklaras med enbart valutakursdifferenser. I avsnittet nedan redovisas data om holdingbolag. För de 50 holdingbolag med största ränteavdrag år 2007 har en genomgång skett av faktiska valutakursdifferenser. Valutakursförlusterna utgör ca 12 % av det negativa räntenettet under inkomstår 2008. Alltså i stort sett exakt motsvarande de index som redovisats ovan. För inkomstår 2007 är det istället fråga om valutakursvinster med ca 9 %. Slutsatsen är att valutakursförändringar endast kan förklara en mindre del av ökningen av det negativa räntenettet under år 2008 och ingen del av ökningen under år 2007.

Det har under år 2008 skett en höjning av finansieringskostnaderna på grund av att finanskrisen lett till en allmän höjning av räntenivån samt att enskilda företag drabbats av sämre rating. Den fördröjade finansieringen har givetvis påverkat ränteavdragens storlek men

⁷ Finansmarknadsstatistik december 2010, Riksbanken

sammantaget är ändå slutsatsen att effekter av finanskrisen på finansieringskostnaderna endast kan förklara delar av ökningen av räntekostnaderna och det negativa räntenettet.

Under år 2009 har räntenivåerna sjunkit ytterligare och en marginell förstärkning av kronan skett. Det kan alltså överslagsmässigt bedömas att det verkliga negativa räntenettet är något större än det ovan angivna. Detta beroende på att valutakursförändringen påverkat de redovisade beloppen i det standardiserade räkenskapsutdraget så att det redovisade negativa räntenettet blivit mindre än det faktiska.

Under år 2010 har räntenivåerna varit relativt konstanta för att vid slutet av året öka med en knapp procent i förhållande till årets början. Kronans värde har i princip förstärkts under hela året med en total effekt på ca 9 procent (TCW). Vissa kursvinster torde alltså ha påverkat det standardiserade räkenskapsutdraget på samma sätt som under år 2009.

De övergripande räntebeloppen som redovisats ovan har påverkats av skillnader i räntenivåer och valutakursförändringar. Som anges inledningsvis är de därför, utan mer detaljerad kunskap om faktiska transaktioner, svåra att tolka med någon större säkerhet. Sammanfattningsvis kan dock sägas att under 2008 har höjda räntenivåer pressat upp beloppen och det verkliga negativa räntenettet är lägre än som redovisats genom att det påverkats av valutakursförluster. Under 2009 har sänkta räntenivåer pressat ner beloppen och det verkliga negativa räntenettet är aningen större än redovisat eftersom det påverkats av valutakursvinster. Under 2010 har räntenivåskillnader haft marginell påverkan medan det verkliga negativa räntenettet är större än det ovan redovisade beroende på att det ingår valutakursvinster.

3. Fördjupning i statistiken

3.1 Inledning

De belopp som redovisas ovan utgör totala belopp utan uppdelning på om det är koncernintern eller koncernextern finansiering eller om det är gränsöverskridande eller rent inhemska förhållanden. Siffrorna säger därför inte så mycket mer än att de beskriver utvecklingen av det negativa räntenettet.

I avsikt att få mer information har uppgifter inhämtats från Statistiska Centralbyrån (SCB). Vidare har holdingbolag specialstuderats, se avsnitt 4.

3.2 Intern eller extern finansiering

SCB upprättar företagsstatistik som när det gäller räntor bygger på SRU. De har också gjort vidarebearbetningar genom uppskattningar och inhämtning av uppgifter via årsredovisningar etc. och gjort bedömningar av vad som avser koncerninterna transaktioner och vad som avser övriga. På grund av de ovan nämnda ändringarna i Baskonto-planen har SCB ansett att möjligheterna att göra dylika beräkningar upphört år 2006.

Under åren 2003 – 2006 har koncernintern upplåning, enligt SCB:s beräkningar, stått för ca 11 %, 22 %, 13 % samt 21 % av det totala negativa räntenettet.

SCB:s beräkningar utvisar varje år ett något högre negativt räntenetto än Skatteverkets egna belopp trots att de utgår från samma underlag. Troligen har de en något annorlunda bas för

vilka företag som ingår. Ur aspekten vad som är koncerninternt respektive externt kan det bedömas sakna betydelse.

3.3 Gränsöverskridande koncerninterna fordringar och skulder

SCB gör årligen en undersökning i syfte att mäta värdet på direktinvesteringstillgångar, såväl svenskägda i utlandet som utlandsägda i Sverige samt den avkastning som dessa genererar (senaste rapport "Direktinvesteringar tillgångar och avkastning 2010" från december 2011).

Definition m.m.

En direktinvestering uppstår när någon, vanligtvis ett företag, direkt eller indirekt äger 10 procent eller mer i ett företag eller kommersiell fastighet belägen i ett annat land. Den absoluta merparten av ägandet består av företag som äger andra företag på så sätt att de anses tillhöra en koncern.

SCB definierar ägandet utifrån nästa led. Om ett svenskt bolag ägs t.ex. från Danmark så är t.ex. ett tillskott från detta bolag en utländsk direktinvestering från Danmark. Om det över det danska bolaget finns en kedja av direktägande från exempelvis Tyskland och över detta från Luxemburg så är det fortfarande en dansk direktinvestering och alla tillskott, lån eller liknande som sker från bolag i ägarkedjan (inkl systerbolag) kommer att betraktas som utländska direktinvesteringar.

SCB:s undersökning avser att mäta även det indirekta ägandet inom koncerner. Exempelvis ska ett utländskt dotterbolags intresse- och dotterbolag ingå i rapporterade siffror över direktinvesteringstillgångar i utlandet fördelade per land ända ner till en tioprocentig ägarandel. För utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige avser rapporterade siffror hela den svenska koncernen. Utlandsägda svenska företag som har dotterbolag i utlandet har svarat på två enkäter, en enkät gällande utländskt ägande i Sverige och en gällande bolagets ägande i utlandet. Det innebär att deras utländska tillgångar även ingår i det konsoliderade tillgångsvärde som redovisas som utländsk direktinvestering i Sverige.

Den mest frekventa direktinvesteringen torde vara ett uppköp av ett bolag. De direktinvesteringstillgångar som mäts i undersökningen består av totalt eget kapital, finansiella fordringar och skulder inom ett direktinvesteringsförhållande, samt direktägda kommersiella fastigheter. Finansiella fordringar och skulder inkluderar värdepapper såsom lån, förlagslån, obligationer och andra penningmarknadspapper, depositioner, medel på koncernkonton m.m. Reala investeringar i anläggningar eller maskiner ingår ej. Bland direktinvesteringarna ingår även s.k. återinvesteringar. Detta är den del av företagets resultat som inte delas ut till aktieägare utan behålls i företagen. Debiterad men ej betald ränta ingår dock inte i dessa återinvesteringar

Jämförbarhet mellan åren m.m.

Det bör först observeras att det grundläggande syftet med SCB:s uppgiftsinhämtande gäller förändringar av tillgångar mellan åren för att beräkna betalningsbalansen. Det sker alltså en påverkan av även andra förhållanden än själva investeringen. Ett exempel är de ovan nämnda s.k. återinvesteringarna som sker med betydande belopp.

Det bör också observeras att direktinvesteringar kan variera kraftigt för ett litet land som Sverige. Stora enskilda affärer kan ha stor genomslagskraft på utvecklingen mellan åren. Ytterligare en faktor som påverkar värdeförändringen är utvecklingen av kronkursen.

Statistiskt underlag

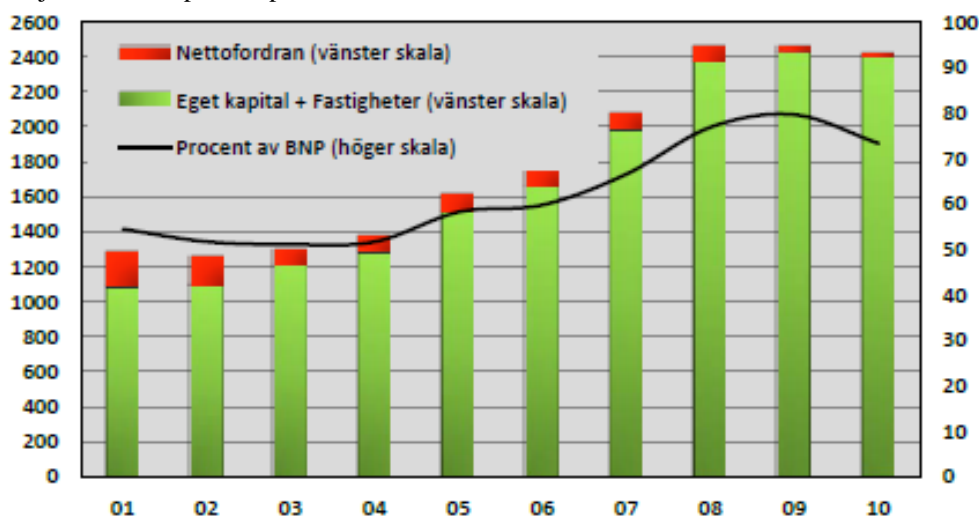
SCB:s undersökning görs i form av enkäter med uppföljande kontrollfrågor. Urvalet sker inom en grupp på ca 4000 företag avseende svenska tillgångar i utlandet och ca 7000 avseende utländska tillgångar i Sverige. Ur detta görs ett urval på ca 1000 företag inom varje grupp som tillfrågas. Svartsfrekvensen är drygt 90 % i vardera gruppen.

Direktinvesteringar; aggregerade siffror

Direktinvesteringstillgångarna under åren 2001 – 2010 illustreras med följande diagram:⁸

Diagram 3. Svenska direktinvesteringar i utlandet 2001 - 2010

Miljarder Skr respektive procent

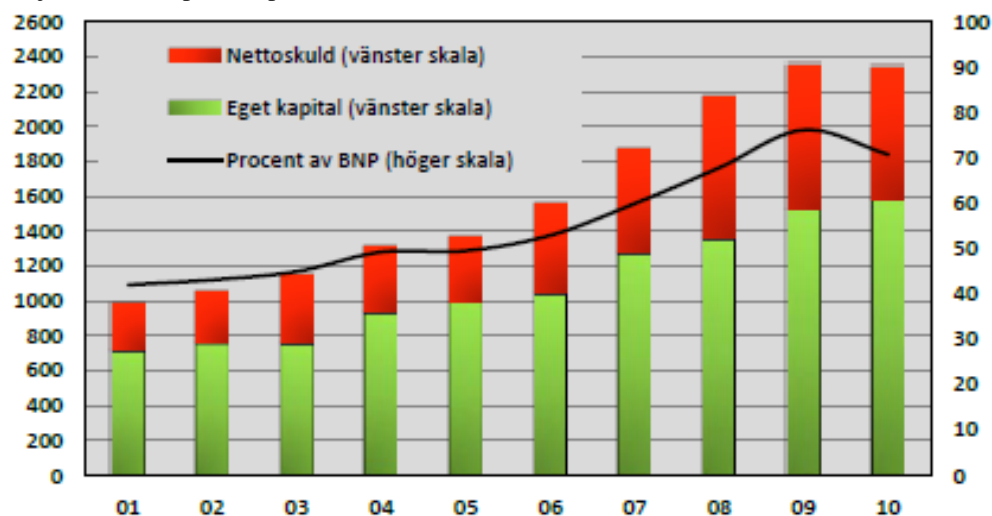

Det kan noteras att värdena avseende fastigheter utgör en försumbar del av totalvärdena och att de inte varierar särskilt mycket mellan åren.

⁸ Statistiken omfattar även finansiella företag. Dessa företag har mycket begränsade direktinvesteringar och följer i stort samma mönster som de icke-finansiella företagen.

Diagram 4. Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2001 - 2010

Miljarder Skr respektive procent

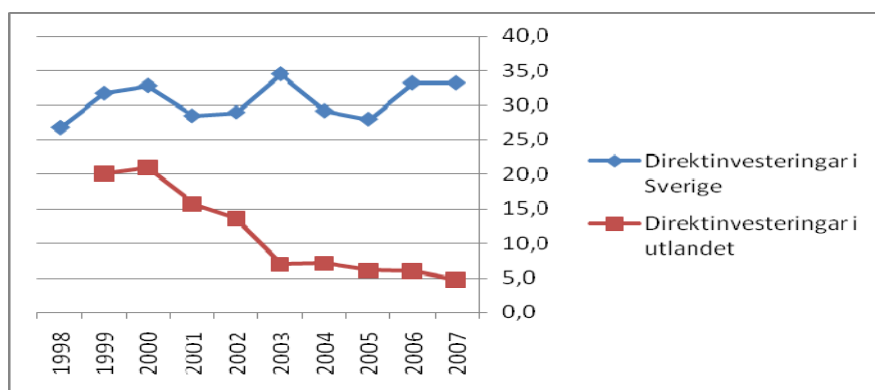

Skatteverket har ställt specifika frågor till SCB med utgångspunkt från ovanstående statistik. SCB har sammanställt följande diagram för att belysa utvecklingen. Diagrammet visar direktinvesteringstillgångar i relation (%) till totala direktinvesteringstillgångar.

Diagram 5Nettoskulsättning⁹ i form av direktinvesteringstillgångar i relation (%) till totala direktinvesteringstillgångar

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
IN i Sverige	26,7	31,7	32,8	28,4	28,9	34,5	29,1	27,9	33,2	33,2	%
UT ur Sverige	16,5	20,1	21,0	15,7	13,6	6,95	7,11	6,12	6,03	4,69	%

Dessa procenttal visas grafiskt i nedanstående diagram:

Som framgår av diagram 3 och 4 har den sedan 1998 gällande trenden fortsatt även under 2008 - 2009. I princip ökar den koncerninterna inlåningens andel vid investeringar in i Sverige medan den minskar vid koncerninterna investeringar ut ur landet. Ett trendbrott kan iaktas under år 2010 på det sätt att de koncerninterna lånens andel avseende investeringar från utlandet inte längre ökar.

⁹ En investering in i Sverige beräknas utifrån två flöden; inflöde och utflöde. Samma sak gäller för en investering ut från Sverige. Detta är nettot mellan dessa flöden.

SCB har även gjort ett särskilt statistikuttåg avseende de räntedebiteringar som uppstår som ett resultat av direktinvesteringarna. Det negativa räntenettet d.v.s. att ränteflödet ut ur Sverige överstiger ränteflödet in i landet har haft följande utveckling:

Tabell 5. Räntedebiteringar inom direktinvesteringar

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-9.7 mdr	-10.2 mdr	-7.6 mdr	-9.5 mdr	-12.3 mdr	-26.2 mdr	-18.4 mdr	-18.6 mdr

Det totala räntenettet/flödet avseende direktinvesteringsslån var ända fram till och med år 2000 positivt.

Direktinvesteringar; några enskilda länder

Om man tittar lite extra på några av de länder som är intressanta i detta sammanhang, på grund av att de erbjuder olika former av skatteincitament, så har under de senaste åren stora ökningar av direktinvesteringstillgångar särskilt skett från Luxemburg. SCB har förklarat detta med nettoskulderna till ägare i Luxemburg ökat. En icke oväsentlig del av ökningen förklaras även av att svenska bolag förvärvats av bolag från Luxemburg. SCB har även kommenterat att en stor del av de tillgångar i Sverige som direktägs från Luxemburg, Belgien och Nederländerna kontrolleras ytterst av bolag i andra länder däribland Sverige. Detta beror på att koncerner ofta lägger holding- och treasurybolag i dessa länder.

Under åren 2007 och 2008 har den enskilt största ökningen av direktinvesteringstillgångar i Sverige skett från Luxemburg. Ökningen för 2008 beror enligt SCB främst på koncerninterna omflyttningar av lån från USA till Luxemburg som resulterat i en stor ökning av nettoskulder till ägarbolag i Luxemburg.

År 2010 är det i tur och ordning Nederländerna, Luxemburg, Storbritannien, Finland, Belgien som har de största direktinvesteringstillgångarna i Sverige. Under den senaste tioårsperioden har USA:s andel av direktinvesteringarna minskat från ca 22 % till ca 6%.

Sett över tiden har de utländska direktinvesteringstillgångarna i Sverige haft följande utveckling (miljarder kronor):

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Belgien	50	44	22	57	85	112	156	169	180
Luxemburg	20	60	49	47	78	168	310	341	317

För samma tidsperiod uppgår svenska koncerners tillgångar i dessa länder till följande belopp (miljarder kronor). Det är särskilt de senaste årens belopp avseende Belgien som framstår som anmärkningsvärda och som kan ha styrts av skattemässiga överväganden.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Belgien	13	13	17	19	49	62	90	147	137
Luxemburg	8	27	52	35	77	87	80	68	65

SCB har även gjort en särskild körning avseende ränteflödet specifikt för investeringar till och från Belgien, Luxemburg och från 2008 Nederländerna och USA. Följande belopp visar på utvecklingen¹⁰. Minustecknet avser att visa att ränteflödet ut ur Sverige överstiger flödet in i landet. Vissa revideringar har skett av tidigare års belopp. Detta beror enl. SCB exempelvis på att fel motpartsland varit rapporterat avseende lånen och när detta observeras så har även ränteflödena reviderats.

Tabell 6. Ränteflödet – direktinvesteringar vissa intressanta länder (miljoner kr)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Belgien	-1892	-984	-478	-2334	-4204	-8870	-6736	-4821
Luxemburg	-570	-689	-850	-815	-3684	-2747	-7154	-7959
Nederländerna						-2491	-1552	-1379
USA						-7454	-3634	-1794
Summa						-21562	-19076	-15953

Det är uppenbart att företag i Luxemburg de senaste åren utvecklats till primära mottagare av koncerninterna räntedebiteringar. Vid uppdatering avseende år 2010 har ställts frågor även avseende förhållandena mellan Sverige och Cypern respektive Sverige och Jersey. Enligt SCB är det fråga om så få aktörer att de av sekretesskäl inte kan redovisa uppgifterna. De angivna beloppen är en "lägsta nivå". Beloppen kan vara väsentligen högre beroende på att osäkerhet finns om i vilken omfattning SCB:s undersökningsmetoder fångar upp riskkapitalfondernas förvärv av bolag och de interna räntebetalningar som uppstår av detta.

Slutsatser

Statistiken är framtagen för helt andra syften än de som arbetsgruppen studerar och det finns många påverkande faktorer. Men sammantaget gör ändå arbetsgruppen bedömningen att den är användbar i detta sammanhang. Den absoluta merparten av ägandet i SCB:s undersökningar om direktinvesteringar består av ägande inom koncerner. De mått som SCB tar fram är därför goda indikatorer på hur utvecklingen inom gränsöverskridande koncerner är.

Av statistiken kan utläsas att svenska företags nettoskuld till sina utländska ägarföretag under en följd av år har ökat både i absoluta och i relativa tal medan motsatt utveckling skett såvitt avser svenska ägares nettofordran på de utländska företag som de är ägare i. Ett trendbrott kan iakttas under år 2010 på det sätt att svenska företags nettoskuld till sina utländska ägarföretag inte längre ökar.

¹⁰ Beloppen kommer från ett urval av företag som har de största direktinvesteringslånen och är inte uppräknade till hela populationen. Målet för urvalet är att de ska täcka in ca 80 % av de totala lånen.

4. Holdingbolag

4.1 Inledning

Holdingbolag används ofta i gränsöverskridande koncernbildningar. Vid utländska företags och vid private equity sektorns uppköp av svenska koncerner används oftast ett svenskt holdingbolag som förvärvsbolag. Även många koncerninterna omstruktureringar och koncernstrukturer innebär användning av holdingbolag. Ofta läggs räntekostnaderna i holdingbolagen som finansierar räntekostnaderna med koncernbidrag från koncernbolag. Med anledning härav är det särskilt intressant att studera holdingbolagen och deras räntekostnader och ränteintäkter. I ett försök att något belysa detta har ett urval av bolag gjorts från SRU och ett antal utsökningar i SRU har gjorts avseende dessa bolag. Urvalet består av alla företag som resp. år har namnet holding i sitt namn och alla företag som har SNI-koden för holdingbolag (SNI 6420). Hur många procent av totala antalet holdingbolag denna grupp representerar och hur många av dessa som även har andra funktioner än ägande av andelar är inte klarlagt. Men arbetsgruppens bedömning är att det i vart fall utgör ett representativt urval.

I undersökningen har en uppdelning gjorts mellan utlandsägda och svenskägda holdingbolag. Fördelningen mellan utlandsägda och svenskägda holdingbolag har gjorts utifrån de olika årens koncernregister där samtliga holdingbolag som har ett utländskt bolag som moderbolag eller koncernmoder (utländskt bolag högre upp i hierarkin) betraktats som utlandsägt.

Skatteverkets egna databaser saknar uppgifter som vore av värde i detta sammanhang. Någon uppdelning mellan koncerninterna och externa räntor har inte varit möjlig att göra. Inte heller någon uppdelning mellan inhemska och gränsöverskridande räntor, eftersom SRU-uppgifterna inte gör sådana skillnader.

SCB har gjort vissa beräkningar av finansiella poster avseende holdingbolag. SCB har valt en vidare definition¹¹ än vad Skatteverket valt varför såväl antal som belopp är högre. Ränteutvecklingen följer dock samma tendens över tiden med båda urvalen. SCB:s beräkningar avser även fördelningen mellan koncernintern och koncernextern finansiering. Det finns dock inga uppgifter från SCB avseende inkomstår 2007 och 2008.

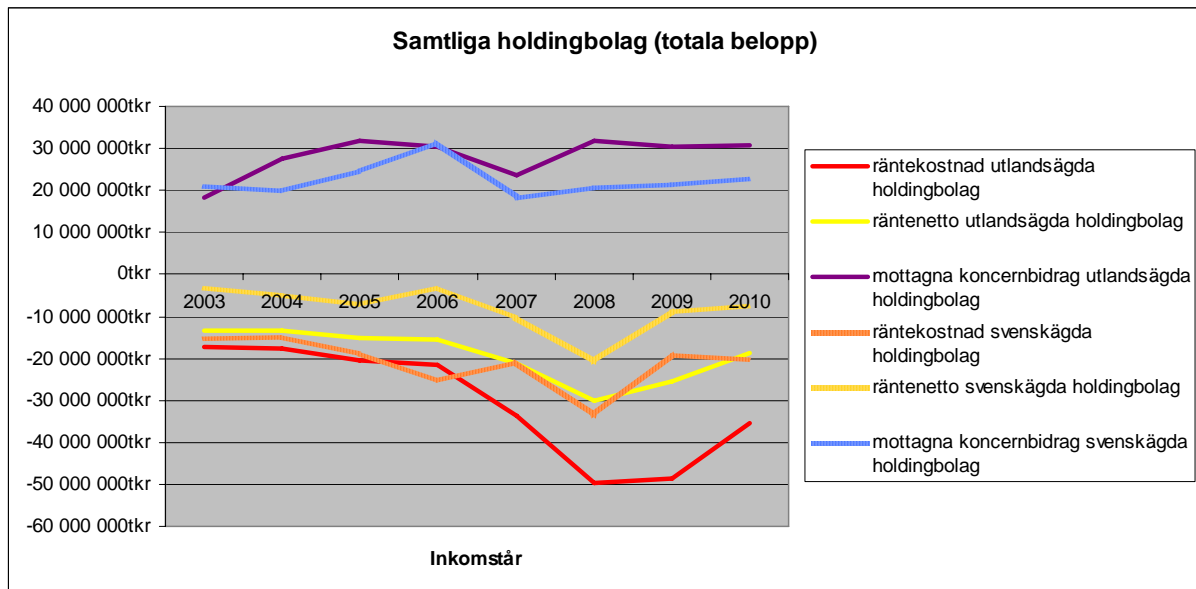
SCB:s beräkningar utvisar att den koncerninterna belåningens andel av holdingbolagens negativa räntenetto uppgår till följande:

2003 = ca 20% 2004 = ca 51 % 2005 = ca 31 % 2006 = ca 28%.

4.2 Statistiken

De senaste årens utveckling kan visas med följande uppgifter avseende inkomståren 2003-2010 (i SEK):

¹¹ Inaktiva företag matchas mot koncernregister, har ett inaktivt bolag minst ett aktivt bolag under sig i koncernstrukturen så klassas det som ett holdingbolag.

Diagram 6

Diagrammet utvisar räntekostnad, räntenetto och mottagna koncernbidrag för samtliga holdingbolag resp. inkomstår.

I diagrammet har en uppdelning gjorts på svenskägda och utlandsägda företag. Som framgår har utvecklingen fram till och med inkomståret 2008 inneburit ökande räntekostnad och negativt räntenetto främst för de utlandsägda men också för svenskägda bolagen.

Ovanstående diagram avser totalbeloppen för alla holdingbolag resp. inkomstår.

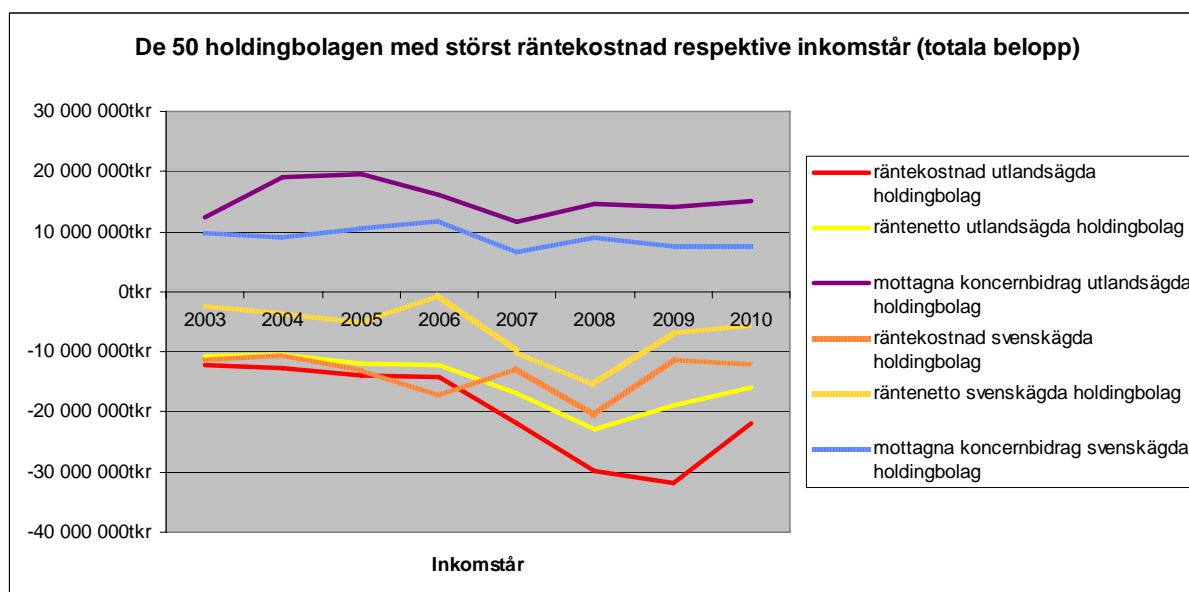
Antal holdingbolag per inkomstår, fördelat på svenskägda och utlandsägda, framgår av nedanstående tabell.

Tabell 7. Holdingbolag – antal och fördelning

Inkomstår	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Svenskägda	4735	5679	7609	8789	9895	10052	10663	12127
Utlandsägda	618	655	775	666	986	1097	1186	1145
Summa	5353	6334	8384	9455	10881	11149	11849	13272

Vid jämförelse mellan tabellen och diagram 6 framgår att ökningen av räntekostnaden/räntenettet fram till och med inkomståret 2008 är en följd av både ett ökat antal holdingbolag och ökade belopp per bolag. Totalbeloppen har dock minskat för inkomståren 2009 och 2010.

En nedbrytning avseende de 50 holdingbolag som har störst räntekostnad per inkomstår ger nedanstående bild för 2003-2010.

Diagram 7

Av diagrammet, i jämförelse med föregående diagram, framgår att de 50 holdingbolagen med de största räntekostnaderna varje år står för en mycket stor del av räntekostnaderna. De utgör mellan 0,4 och 0,9 % av totala antalet holdingbolag och de står för mellan 61 och 72 % av samtliga holdingbolags räntekostnad. Dessa bolag står också för ett stort negativt räntenetto liksom för en stor del av koncernbidragen.

Som framgår av diagrammet har total räntekostnad och totalt räntenetto ökat under perioden 2003 till 2008 och det är de utlandsägda holdingbolagen som främst står för ökningen. Under 2009 och 2010 har totalt räntenetto minskat. Som framgår föreligger samma tendens som för totalpopulationen holdingbolag per inkomstår.

Fördelningen av de 50 holdingbolagen mellan svenskägda och utlandsägda framgår av nedanstående tabell.

Tabell 8. Holdingbolag, de 50 med största räntekostnaderna - fördelning

Inkomstår	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Svenskägda	25	23	24	27	18	20	15	20
Utlandsägda	25	27	26	23	32	30	35	30

Slutsatser

Tendensen på ränteutgifterna och det negativa räntenettet som kunna iaktas i tidigare delar av denna statistik återkommer även hos holdingbolagen.

Holdingbolagen utgör tillsammans bara några procent av antal bolag enligt tabell 1 men står för inkomståren 2007-2010 för mellan 16 och 19 % av de totala räntekostnaderna. Räntenettet för holdingbolagen varierar under samma år mellan 28 och 33 % av de räntenetton som framgår av tabell 1.

Det är ett mycket begränsat antal holdingbolag som står för de stora ränteströmmarna. För inkomståret 2010 står 50 holdingbolag – motsvarande 0,015 % av företagen i tabell 1 – för 11 % av totala räntekostnaderna.

För holdingbolagen gäller också att de utlandsägda har en betydligt större inverkan på räntekostnaderna och räntenettet än de svenskägda. För ex:vis inkomståret 2010 utgör de utlandsägda holdingbolagen 9 % av antalet holdingbolag medan de står för 64 % av holdingbolagens totala räntekostnader.

5. Sammanfattande bedömning

I denna promemoria har en sammanställning av statistik gjorts utifrån uppdraget i regleringsbrevet att ”kartlägga förekomsten av ränteavdrag såväl i ett bakåtblickande som i ett framåtblickande perspektiv”. Målet har varit ett belysa förhållandena på mer övergripande nivå. Det har visat sig innebära betydande svårigheter att ta fram heltäckande statistik.

Som framgår ovan har en initial iakttagelse varit att ränteavdragen och vad vi kallat det negativa räntenettet avsevärt ökat under inkomståren 2007 och 2008. Under år 2009 har räntenettet minskat för att under 2010 återigen vara på samma nivå som åren före 2007. Arbetet har sedan fokuserats på att finna förklaringar till detta och att genom annan tillgänglig statistik utreda om samma tendens kan iakttas även där.

Vad minskningen av det totala negativa räntenettet beror på är svårt att ha en klar uppfattning om. En del av de kraftiga svängningarna beror naturligtvis på räntenivåer, men förklarar troligen inte nedgången mellan år 2009 och år 2010. En annan del som troligen förstärker de kraftiga svängningarna i statistiken under senare åren är att det i siffrorna ingår valutakursdifferenser (se avsnitt 2.1). Det kan vara möjligt att den relativt stora nedgången av räntekostnaderna 2009-2010 i viss mån också påverkats av de avdragsbegränsningsregler som införts. Arbetsgruppen har dock inte kunnat säkerställa om, och i så fall i vilken omfattning, detta skulle ha skett. Även andra omständigheter som arbetsgruppen inte kunnat identifiera kan ha påverkat utvecklingen (t.ex. kan en del interna lån ha omvandlats till eget kapital, men detta har arbetsgruppen ingen information om).

Ovan nämnda tendens visar sig inte på samma sätt i statistiken från SCB. Det är fortfarande så att fram t.o.m. år 2009 har svenska företags nettoskuld till sina utländska ägarföretag successivt ökat medan motsatt utveckling skett såvitt avser svenska ägares nettofordran på de utländska företag som de är ägare i. Denna utveckling har fortsatt även för år 2010 såvitt avser svenska ägares nettofordran. Såvitt avser svenska företags nettoskuld har utvecklingen dock stannat av.

Det totala negativa räntenettet enligt tabell 1 har således efter en mycket kraftig ökning under åren 2007 – 2009 återgått till de nivåer som gällde före 2007. Det bör observeras att någon motsvarande återgång till tidigare års nivåer inte sker beträffande räntenettet för de koncerninterna räntedebiteringarna avseende direktinvesteringar (se tabell 5). Det negativa räntenettet avseende denna typ av investeringar är också fortsatt starkt koncentrerat till räntedebiteringar från de länder som särskilt belysts ovan (se tabell 6 och not 10).